

گزارش‌های کوتاه علمی

گزارش اولین خسارت کنه (*Polyphagotarsonemus latus* (Banks, 1904) روی سیب زمینی در جیرفت و از ایران. مسعود اربابی، پیمان نام‌ور، مجید فرخی، صمداله کرمی. موسسه تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی تهران، بخش آفات و بیماری‌های گیاهی جیرفت، سازمان حفظ نباتات، واحد حفظ نباتات جیرفت

کنه‌های تارسونومید (Acarina: Tarsonemidae) با بدن کوچک، پهن و بعضاً کشیده، بیضوی شکل دارای دو مرحله فعال لاروی و بالغ بوده که گونه‌های متعلق به بیست و هشت جنس این خانواده اهمیت کشاورزی دارند. از مهمترین گونه‌های خسارت‌زای این خانواده کنه *P. latus* با نام‌های عمومی کنه زرد (yellow mite) کنه زرد پهن (yellow broad mite) کنه سفید پنبه/کنف (white cotton or jute mite) و کنه گرمسیری (tropical mite) است. یک نسل این کنه در دمای میانگین ۲۵ درجه سانتیگراد، رطوبت زیاد همراه با کاهش شدت نور خورشید بین ۵ تا ۷ روز کامل شده و طی یک فصل زراعی می‌تواند ۱۵ تا ۲۰ نسل داشته باشد. بیشترین خسارت آن روی گیاهان مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری و در گلخانه‌های مناطق سردسیری مشاهده شده است. پراکندگی کنه از کشورهای امریکای جنوبی، فلوریدا آمریکا، شبه فاره هند، تایلند، ویتنام، چین، کشورهای افریقایی، استرالیا، ترکیه گزارش شده است. تنوع میزبان گیاهی آفت ۵۷ گونه که ۵۵ گونه آن از گیاهان دولپه‌ای و مابقی متعلق به تک لپه ای هستند. حساسترین میزبان‌ها کنف، چاپ، سیب‌زمینی، سیب‌زمینی ترشی، پنبه، ماش، لوبیا، کنجد، انواع فلفل (سیاه، دلمه‌ای شیرین، فلفل معمولی)، مرکبات، توت، کائوچو و ... می‌باشند. این آفت از کشورهای همسایه پاکستان و ترکیه بترتیب روی کنف و فلفل دلمه‌ای و سیب‌زمینی گزارش شده‌اند. خسارت این آفت اولین بار از ایران، از جیرفت و روی سیب‌زمینی کشت زمستانه در سال جاری (۱۳۸۰) دیده شد. تغذیه و نوع خسارت روی برگ‌های جوان سیب‌زمینی از

قسمت انتهایی و کناری آغاز و تدریجاً برگ‌ها پیچیده شده و سطح تحتانی برگ در اثر تغذیه قهوه‌ای یا برنزه می‌شوند. افزایش خسارت، رشد ساقه، بوته و غده سیب‌زمینی را کاهش می‌دهد. خسارت این کنه در کشور هندوستان روی سیب‌زمینی و فلفل بنام بیماری‌های Murda و Tambara و تا صد درصد می‌رسد. شرایط مساعد فصل زمستان برخی مناطق استان‌های جنوبی کشور برای کشت سیب‌زمینی که براساس سیاست معاونت زراعت در تولید و عرضه مستمر و جلوگیری از کمبود و افزایش قیمت سیب‌زمینی در ماه‌های زمستان و بهار تدوین شده کشت این محصول را از توسعه خوبی در سال‌های اخیر در این مناطق برخوردار کرده است. ولی مشاهده علائم خسارت کنه در درجات مختلف مزارع کشت سیب‌زمینی جیرفت و گسترش آفت به گلخانه‌های منطقه آفت را جدی نشان می‌دهد که برای جلوگیری از استقرار دائمی آن در منطقه نیاز به انجام مبارزه اصولی دارد. نتایج تحقیقات علمی استفاده از ارقام مقاوم، مصرف کودهای شیمیائی (N.P.K) در نسبت‌های بالاتر، بکارگیری مایکروالمنت‌ها و سموم کنه‌کش موثر با دستگاه‌های سمپاش که بصورت مه پاش عمل می‌کنند در کاهش خسارت این آفت را موثر اعلام داشته‌اند.

اولین گزارش در مورد زنبور هیپر پارازیتوئید (*Alloxysta citripes* Thomson (Hymenoptera: Cynipida) از ایران. احسان رخشانی، علی‌اصغر طالبی و سید ابراهیم صادقی. دانشکده کشاورزی دانشگاه زابل، دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس و موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع

طی بررسی‌های انجام شده در مورد دشمنان طبیعی شته کوچک گردو *Chromophis juglandicola* (Kalt.) در سال‌های ۱۳۷۸-۱۳۷۹ زنبور پارازیتوئید (*Trioxys pallidus* (Hal.) (Hymenoptera: Aphidiidae) مهمترین دشمن طبیعی آن در تهران و کرج شناخته شد. این زنبور پارازیتوئید در مناطق مورد بررسی دارای چندین گونه هیپرپارازیتوئید بود که گونه *Alloxystinae citripes* (Thomson) از زیر خانواده *Alloxystinae* بیشترین جمعیت را داشت. خانواده *Cynipidae* شامل سه زیر خانواده است که گونه‌های زیر خانواده پارازیتوئید *Cynipidae* عموماً در روی گونه‌های مختلف بلوط ایجاد گال می‌نمایند. گونه‌های زیر خانواده *Charipinae* پارازیتوئید پسپیل‌ها و گونه‌های زیر خانواده *Alloxystinae*